

Heydər Əliyev Fondunun həyata keçirdiyi tədbirlər Xocalı soyqırımını dünya ictimaiyyətinə tanıdır

1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələri Xankəndidə yerləşən keçmiş SSRİ-nin 366-cı motoatıcı alayınının 10 tankı, 16 zirehli transportoru, 9 piyadaların döyüş maşını, 180 nəfər hərbi mütəxəssisi və xeyli canlı qüvvəsi ilə Xocalıya hücum edərək bu şəhəri yerlə-yeksan etdilər.

Şəhər tamamilə dağıldı, yandırıldı və insanlar xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirildilər. Onların içərisində başları kəsilən, gözləri çıxarılan, dərisi soyulan, diri-diri yandırılan insanlar çoxluq təşkil edirdi. Bu soyqırımı nəticəsində rəsmi rəqəmlərə görə, 613 nəfər öldürülmüşdü ki, onlardan 63 nəfəri uşaq, 106 nəfəri qadın, 70 nəfəri isə qoca idi. 8 ailə tamamilə məhv edilmişdi. 487 nəfər şikəst olmuşdu ki, onlardan da 76-sı uşaqdır. Bundan əlavə, 1275 nəfər əsir götürülmüş, 150 nəfər itkin düşmüşdür.

Dünyanın gözü qarşısında baş verən bu dəhşətli soyqırımının əsl mahiyyəti yalnız Ümummillə Lider Heydər Əliyev 1993-cü ildə siyasi hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra açıqlanmış və dünya birliyinə çatdırılmışdır. 1994-cü ilin fevralında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Xocalı soyqırımına siyasi-hüquqi qiymət vermişdir. Bundan əlavə, azərbaycanlılara qarşı zaman-zaman törədilmiş soyqırımı ilə əlaqədar Heydər Əliyevin 1998-ci il martın 26-da imzaladığı fərmanla 31 Mart Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü elan edilmişdir. 2002-ci il fevralın 25-də Ulu Öndər Xocalı soyqırımının ildönümü ilə əlaqədar Azərbaycan xalqına müraciətində bu amansız qətləmin əsl qiymətini vermişdir: "Xocalı faciəsi 200 ilə yaxın bir müddətdə erməni şovinist-millətçiləri tərəfindən azərbaycanlılara qarşı müntəzəm olaraq həyata keçirilən etnik təmizləmə və soyqırımı siyasətinin davamı və ən qanlı səhifəsidir".

Bu deyimlər Azərbaycanın xarici siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri kimi müəyyənləşdirilmişdir. Prezident İlham Əliyev istər beynəlxalq tribunallarda çıxışlarında, istərsə ictimaiyyətlə görüşlərində dəfələrlə demişdir: "Azərbaycanlılara qarşı erməni şovinist dairələrinin XIX-XX əsrlərdə mərhələ-mərhələ həyata keçirdiyi etnik təmizləmə siyasətinin tərkib hissəsi olan Xocalı soyqırımı haqqında həqiqətlər dünya ictimaiyyətinə, xarici ölkələrin parlamentlərinə çatdırılmalı, Azərbaycan xalqının və ümumən insanlığın əleyhinə yönəldilmiş bu son dərəcə ağır hərbi cinayət beynəlxalq miqyasda öz hüquqi-siyasi qiymətini almaldır".

Ulu Öndər Heydər Əliyevin təməlini qoyduğu və Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilən məqsədyönlü siyasət nəticəsində artıq bir sıra beynəlxalq təşkilatlar Ermənistanı işğalçı dövlət kimi tanımışlar. Xocalı faciəsindən ötən illər ərzində vandalizm həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması, bu soyqırımına obyektiv qiymət verilməsi istiqamətində davamlı addımlar atılır. Bu ba-

xımdan Heydər Əliyev Fondu, xüsusilə onun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın gördüyü işlər təqdirəlayiqdir. Fond bəşəriyyətin ən böyük faciələrindən olan Xocalı soyqırımı haqqında faktların dünyaya çatdırılması istiqamətində çoxşaxəli və ardıcıl fəaliyyət göstərir, məktəblilər arasında "Xocalı - uşaqların gözü ilə" rəsm müsabiqəsinin, əl işlərinin və fotosəkillərin dünyanı aparıcı ölkələrində sərgiləri keçirilir, ictimaiyyətə məlumatlandırıcı bukletlər və kitablar təqdim edilir. Fondun təşəbbüsü ilə təşkil olunan "Təcavüzün qurbanları" adlı foto və uşaq rəsmlərinin sərgisi də həqiqətlərin beynəlxalq aləmə çatdırılmasında mühüm rol oynayır. Fond soyqırımı haqqında həqiqətləri dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq üçün Türkiyənin müxtəlif şəhər və vilayətlərində "Xocalı həftəsi" adlı tədbirlər proqramı çərçivəsində anım mərasimləri keçirmişdir.

Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Xocalı faciəsinin ildönümü artıq dünyanın müxtəlif ölkələrində, böyük şəhər və bölgələrində qeyd olunmaqdadır. Fondun ayrı-ayrı ölkələrdə geniş miqyasda təşkil etdiyi və faciənin həqiqətlərinin yayılmasına yönəldilmiş anım tədbirləri Rusiya Federasiyasındakı nümayəndəlik tərəfindən İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Əməkdaşlıq və Dialoq Uğruna Gənclər Forumu çərçivəsində uğurla davam etdirilir. İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Xocalı faciəsini soyqırımı kimi tanıyan ilk beynəlxalq təşkilatdır. 2008-ci il mayın 8-də, Şuşa şəhərinin işğalının ildönümündə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Gənclər Forumunun mədəniyyətlərə dialoq üzrə baş əlaqələndiricisi Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə "Xocalıya ədalət!" kampaniyası təsis edilmişdir. Hazırda bir çox xarici ölkədə yüzlərlə könüllünün iştirakı ilə uğurla davam etdirilən "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq informasiya və təşviqat kampaniyası faciənin dünyaya tanıtılmasına öz töhfəsini verməkdədir. Kampaniyanın məqsədi beynəlxalq ictimaiyyəti Xocalı soyqırımı ilə əlaqədar məlumatlandırmaq, qətləmə beynəlxalq aləmdə mənəvi-siyasi qiymət verilməsinə və bu qanlı qırğının qurbanlarının xatirəsinin anılmasına nail olmaqdır. Faciənin mənəvi və siyasi-hüquqi səviyyədə tanınmasına yönəlmiş bu kampaniya bir çox ölkədə uğurla həyata keçirilir. Bunun nəticəsidir ki, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Gənclər Forumu ilə UNESCO arasında imzalanmış anlaşmaya görə, Xocalı faciəsi haqqında məlumatın İKT ölkələrinin tarix dərslərinə salınması barədə razılıq əldə edilmişdir.

Leyla xanım Əliyevanın Xocalı soyqırımının daha geniş miqyasda qeyd olunması təşəbbüsü bir sıra ölkələrdə dövlət səviyyəsində dəstəklənmişdir. İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərin parlament heyətləri başçıların iştirak etdiyi sessiyada "İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Gənclər Forumu ilə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Parlament İttifaqı arasında əməkdaşlıq haqqında" qətnamə imzalanmışdır. "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq kampaniyası çərçivəsində qəbul olunmuş qətnamədə Xocalı faciəsi "Erməni silahlı qüvvələri tərəfindən dinc əhalinin kütləvi qətləmi" və "İnsanlığa qarşı cinayət" kimi qiymətləndirilmişdir. Qətnamədə "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq kampaniyasına həm milli, həm də beynəlxalq səviyyədə tam dəstək verilməsi öz əksini tapmışdır. Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq kampaniyasına dəstək olaraq Xocalı faciəsi "insanlığa qarşı törədilmiş kütləvi cinayət" kimi tanınmışdır.

Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən dinc azərbaycanlı əhaliyə qarşı həyata keçirilən və soyqırımı xarakteri daşıyan kütləvi qırğının tanınması, habelə Xocalı qırğını törədənlərin məsuliyyətə cəlb olunması İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Gənclər Forumunun Mədəniyyətlərə dialoq üzrə baş əlaqələndiricisi Leyla xanım Əliyeva tərəfindən irəli sürülən "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq kampaniyasının fəaliyyətinin ana xəttini təşkil edir.

İƏT Parlament İttifaqı öz sıralarında dünya parlamentlərinin dördübirini cəmləşdirir və ən böyük parlamentlərarası beynəlxalq qurumlardandır. Bu qətnamə Xocalı faciəsinin erməni millətçiləri tərəfindən Azərbaycan xalqına qarşı aparılan soyqırımı siyasətinin tərkib hissəsi kimi beynəlxalq səviyyədə tanınması və bu cinayəti törədənlərin hüquqi məsuliyyətdə cəlb edilməsi üçün çox mühüm və əhəmiyyətli bir sənəddir.

Xocalı qətləminə siyasi qiymət verilməsi istiqamətində görülən işlər ciddi nəticələr verməkdədir. Belə ki, Xocalı soyqırımının ildönümü Moskvada, Türkiyədə, ABŞ-də, Orta Asiya ölkələrində, Gürcüstanda, Küveytdə və dünyanın bir çox ölkəsində qeyd olunur. Ölkəmizdə olduğu kimi, Türkiyənin ayrı-ayrı şəhərlərində də "Xocalı həftəsi" adlı tədbirlər proqramı çərçivəsində müxtəlif anım mərasimləri, aksiyalar keçirilir. Dünyanın bir sıra şəhərlərində artıq bu tədbirlər geniş miqyas almışdır.

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"